

AUGUST 2021

STYRK UNDERVISNINGEN I RETTIGHEDER I LÆRERUDDANNELSEN

Det er afgørende for at skabe respekt for og opbakning til menneskerettigheder blandt børn og unge, at lærere har konkret, praksisnær viden om rettigheder såvel som kendskab til forskellige metodegreb i undervisning i ytringsfrihed. Derfor bør undervisning i rettigheder styrkes i den nye læreruddannelse.

LÆRERE SKAL HAVE ET SPROG FOR MENNESKERETTIGHEDER

Menneskerettighedsundervisning i læreruddannelsen giver lærere et sprog for rettigheder, som de kan give videre til deres elever. Det betyder, at den undervisning, de lærerstuderende opnår kompetencer i at tilrettelægge, tager udgangspunkt i konkret viden og går fra "synsninger" om, hvad der fx er diskrimination på baggrund af køn, etnicitet eller handicap, til at vide, hvad der rent faktisk er diskrimination.

LÆRERENS GRUNDFAGLIGHED

Danmark har i en række traktater og erklæringer i FN og Europarådet forpligtet sig til at sikre undervisning i menneskerettigheder i skoler og på læreruddannelser. Ved at indarbejde menneskerettigheder i lærerens grundfaglighed opnås kompetence i at tilrettelægge undervisning, der øver kommende elevs viden og færdigheder i at kræve egne rettigheder og respektere og fremme andres rettigheder. Som lærer skal man kunne undervise i, hvilke rettigheder og

BØRNS VIDEN OM MENNESKERETTIGHEDER

Vi har spurgt elever i folkeskolens ældste trin om deres viden om og holdninger til menneskerettigheder.

42 % kan ikke nævne en menneskerettighed, når vi spørger dem, hvilke rettigheder de kan komme i tanke om.

9 % synes det er i orden at straffe børn fysisk ved fx at ruske dem eller give dem en lussing. Andelen er steget fra 4 % på to år.

21 % synes det er i orden, at politiet bruger tortur i særlige tilfælde.

13 % synes det er i orden, at staten overvåger borgerne.

Kilde: Kantar Gallup for Institut for Menneskerettigheder og UNICEF Danmark, 2021

pligter du har som borger i Danmark, og hvordan de bliver beskyttet, hvis dine rettigheder bliver krænket. Det gælder fx viden om ret til egen krop, beskyttelse mod

diskrimination og overgreb, ret til medbestemmelse, ytringsfrihed, databeskyttelse og ret til privatliv.

LÆREREN SOM MYNDIGHEDSPERSON

Undervisning i læreren som myndighedsperson indgår ikke eksplicit i den gældende lærerstudieordning. Det fremgår derfor ikke, i hvilke fag og i hvilken del af uddannelsen de lærerstuderende skal undervises i fx lærerens skærpede underretningspligt.

RUSTET TIL AT UNDERVISE I KONTROVERSIELLE EMNER

Kontroversielle emner og menneskeretlige dilemmaer fylder mere og mere i hverdagen på skoler og uddannelsesinstitutioner. De opstår i det daglige samspil mellem elever og mellem elever og lærere, i læreruddannelsen og i det omkringliggende samfund. Det gælder fx spørgsmål om ytringsfrihed og karikaturkrisen, kønsidentitet, og om elever skal give hånd i en eksamenssituation.

At indgå i en dialog med og udvise respekt for andre, hvis værdier ikke er de samme som ens egne, kræver, at læreren er rustet til at påtage sig opgaven. Undervisning i kontroversielle emner er ikke en obligatorisk del af lærerens grundfaglighed i den nuværende læreruddannelse. Alligevel bliver undervisning i menneskerettigheder ofte rammesat af blandt andet politikere og forskere som svaret på, hvordan vi som samfund forebygger negativ social kontrol og radikalisering.

TRIVSEL OG BARNETS PERSPEKTIV

Undervisning i menneskerettigheder tager blandt andet udgangspunkt i FN's Børnekonvention, hvilket betyder, at læreren får fokus på barnets egen opfattelse og formidling af verden. Læreren bliver dermed optaget af, hvad barnet tænker og oplever, og hvilke udfordringer og behov barnet har.

ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at den nye læreruddannelse styrker den studerendes:

- Viden om forskellige metodegreb i ytringsfrihedsundervisningen og viden om menneskerettigheder som en del af skolens juridiske, sociale og kulturelle grundlag.
- Viden om gældende menneskerettigheder som ramme for de tværgående indholdsområder inklusionspædagogik, køn, seksualitet og mangfoldighed, frem for at det er den enkeltes holdning til fx mangfoldighed og diskrimination, der er styrende for undervisningen.
- Viden om lærerens rolle og ansvar som myndighedsperson i forhold til underretning og færdigheder i at arbejde med børns rettigheder og barnets perspektiv.